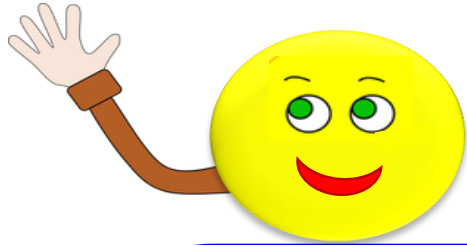
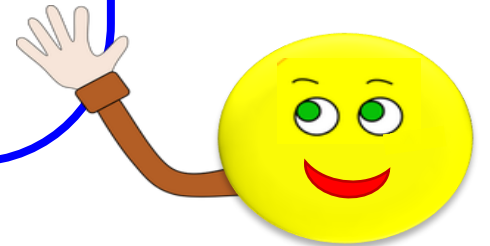

לקראת סיום שנה"ל - תהליכי סיכום ופרידה

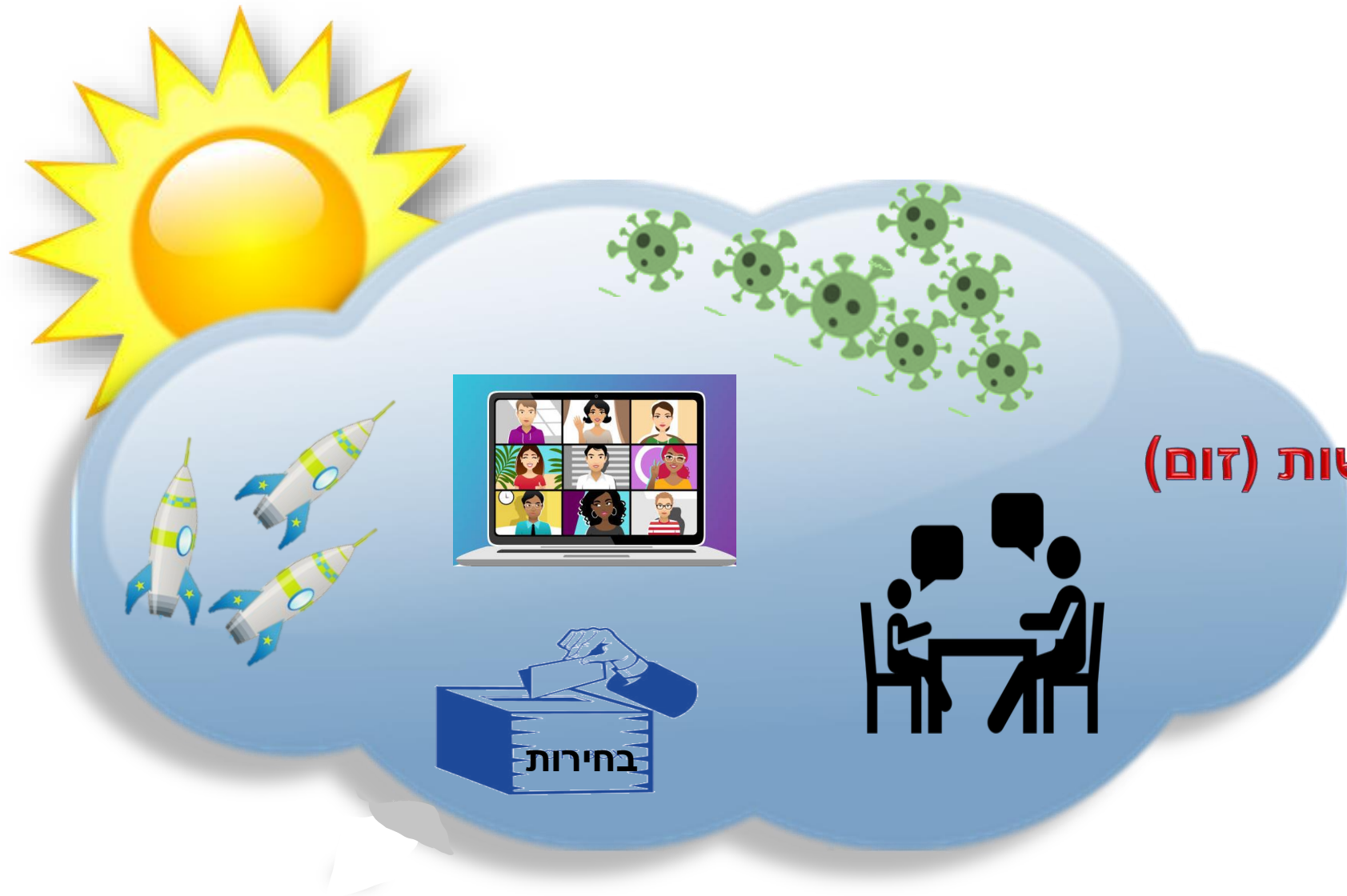

מה במצגת:

- רקע כללי על פרידה.
- ממה נפרדים התלמידים? איך מנהלים שיחת פרידה?
- הצעות לפעילויות שיסייעו לך, לבחון ולסכם עם התלמידים את הדרך שעברו במהלך השנה.
- ממה את/ה תומך/ת ההוראה, נפרד/ת?
- התייחסות לפרידה מנקודת מבט של תומך/ת ההוראה, ודרכים לרפלקציה אישית של תומך/ת ההוראה.

תהליך פרידה - רגע לפני שהשנה מסתיימת

מה היה לנו השנה?

- קושי רגשי

- סדר יום משתנה

- מיומנויות למידה חדשות (זום)

- נתק חברתי

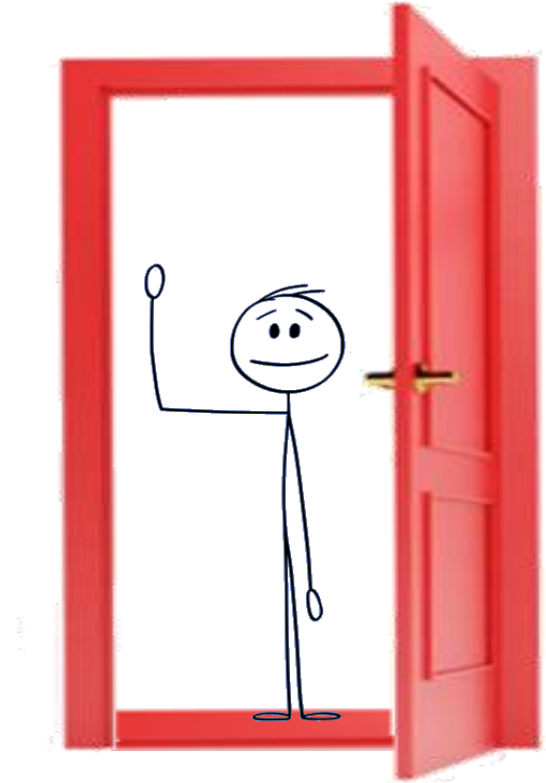
- קשיים משפחתיים

סיום או סיכום?

סוג הפרידה משפיע על אופן ההכנות לקראת הפרידה

סיכום – במידה ותומך/ת ההוראה י/תמשיך ללוות את התלמידים גם בשנת הלימודים הבאה.

סיום – אם התלמידים סיימו את לימודיהם בביה"ס (יסודי, חט"ב, תיכון).
או שתומך/ת ההוראה לא י/תמשיך ללוות את התלמידים בשנת הלימודים הבאה.

פרידה במערכת החינוכית

... פרידות חינוכיות הן תקופה משמעותית בחיי התלמיד/ים שכן הן מהוות הזדמנות לחוויה משחזרת... פרידה טובה מבקשת לשזור רצף תפקודי בין סיום וסיכום ובין הכנה לקראת התחלה חדשה...

בפרידה חינוכית נסיים תמיד עם עידוד לזהות את הטוב, להכיר בטוב ולגייס משאבי אופטימיות ואמונה בכוחות להתמודד עם העתיד לבוא...

מתוך מאמר של אורית ברג, אגף תכניות סיוע ומניעה, שפ"י

https://meyda.education.gov.il/files/shefi/kaiz2016/shana_sof.pdf

הצמיחה שבין קושי להצלחה

תיאור ההצלחה:

- מהי הצלחה בעינינו?
- מה תרם להצלחה?
- מי היה שותף להצלחה?
- מהן המסקנות מן ההצלחה?

תיאור הקושי:

- מי לדעתכם הגורמים השותפים ליצירת הקושי?
- מי לדעתכם סייע בפתרון?
- מה נוכל ללמוד מן הקושי?
- מה נוכל לאמץ לעתיד?

בשיחות סיכום שנה עם התלמידים חשוב להביא למודעות שלהם, שבמהלך העבודה שהשקיעו בלימודים יש הצלחות ויש גם קשיים.

מה שנחשב בעיני האחד, כחוסר הצלחה, או קושי או הצלחה, אינו נתפס כך אצל האחר. יש לקחת בחשבון את השונות הזו בתפיסת המצבים השונים אצל כל אחד מהתלמידים.

לפיכך, חשוב לגעת ולנתח חוויות ואירועים אישיים ספציפיים מבחינה רגשית, ומעשית. הניתוח והפקת הלקחים מהסיפורים האישיים, הספציפיים, תורם להבנה והפנמה, ומהווה תשתית למנוף לצמיחה.

שיחת פרידה = סיכום והכנה להתחלה החדשה

שיחה על מצבי פרידה בעבר

מיקוד בשחזור חוויות אישיות, ספציפיות

להתייחס להיבטים הרגשיים הקשורים בפרידה

לשים דגש על השקעה שהניבה תוצאות

לתת לגיטימציה לקשיים. להשתדל **לא** להשתמש במילה **כישלון**

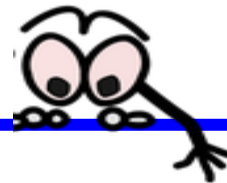
לתת חיזוק על המאמץ להתמודד עם הקשיים

לראות את ההתפתחות האישית על קו הרצף השנתי

להתייחס לפרידה כחלק מתהליך שסוגר שנה ופותח שנת לימודים חדשה,

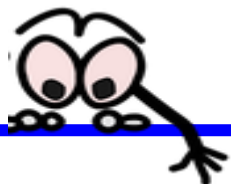
כשחופשת הקיץ ביניהם

לסיים תמיד בהיבטים החיוביים שיתרמו לתלמיד/ה בעתיד הקרוב או הרחוק

סיכום חוויתי:

- שיח ריגשי ואישי
- שחזור מצבי מסוגלות
- ראייה תהליכית

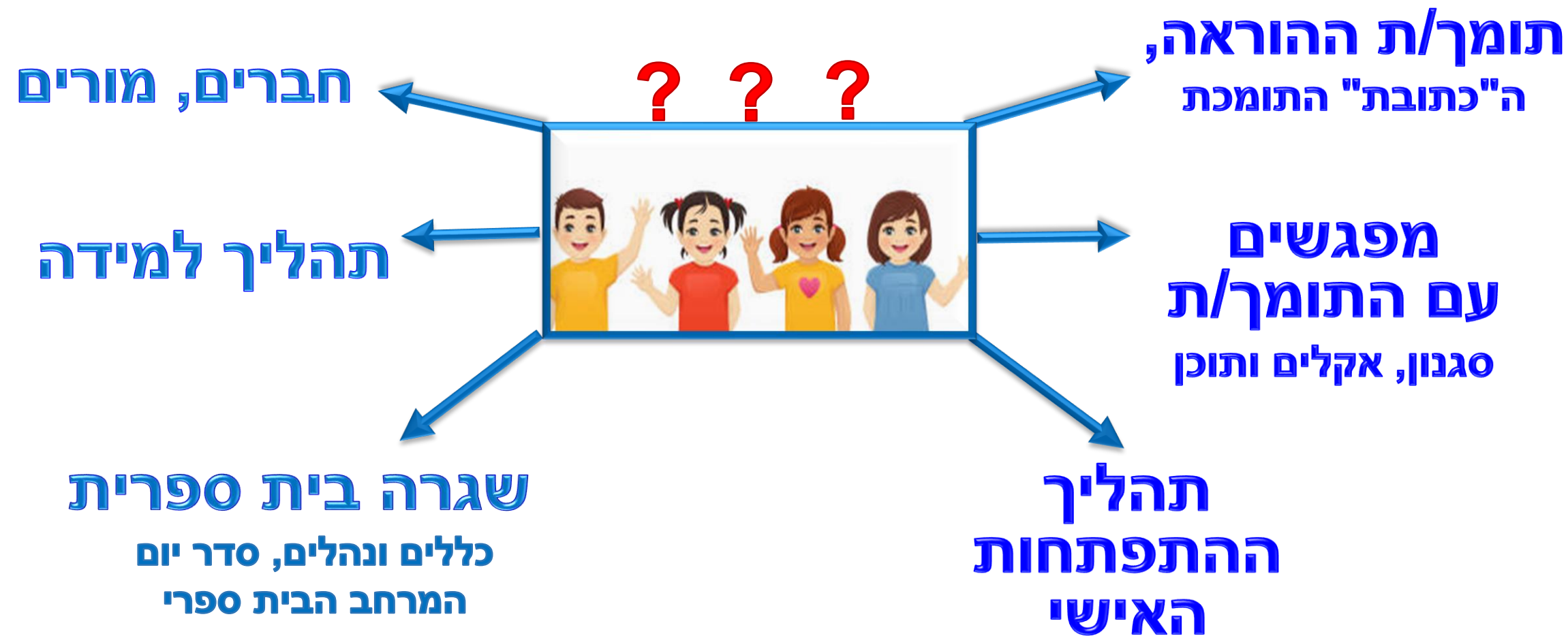

בשיחת הסיכום נסיים
תמיד בעידוד התלמיד,
על מנת שיהיה אופטימי
ויאמין בכוחותיו להתמודד
עם הצפוי לבוא.

סיכום פורמלי =

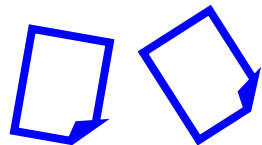
שיח רציונלי, עקרוני, מתמקד בתכנון מול ביצוע, בחינת הישגים ומסקנות.

ממי וממה נפרדים התלמידים?

הצעות
לפעילויות

נפרדים – הצעה למשחק באותיות

המשימה - לבקש מהמשתתפים לרשום מקסימום מילים לכל אחת מהאותיות של המילה: **נפרדים**

התרגיל מזמן שיחה משמעותית עם התלמידים על מה שעברו במהלך השנה. השיחה נשענת על המילים שיועלו.

דוגמאות למילים שניתן להתמקד בהן לצורך השיחה:

נ	נחמד, נתיב (דרך), נס, ניצחון, נחת, נחישות...
פ	פגישה, פנאי, פידבק, פתרונות, פעילות...
ר	רעיונות, ראש גדול, רגשות, רצינות...
ד	דרך, דלת, דוגמא, דיבורים, דייקנות...
י	יד, יחד, ידע, יכולת, יוזמה, יחס, ילדים...
מ	מטרה, מוטיבציה, מורה, מבחן, מסוגלות, משמעת, מימוש אישי...

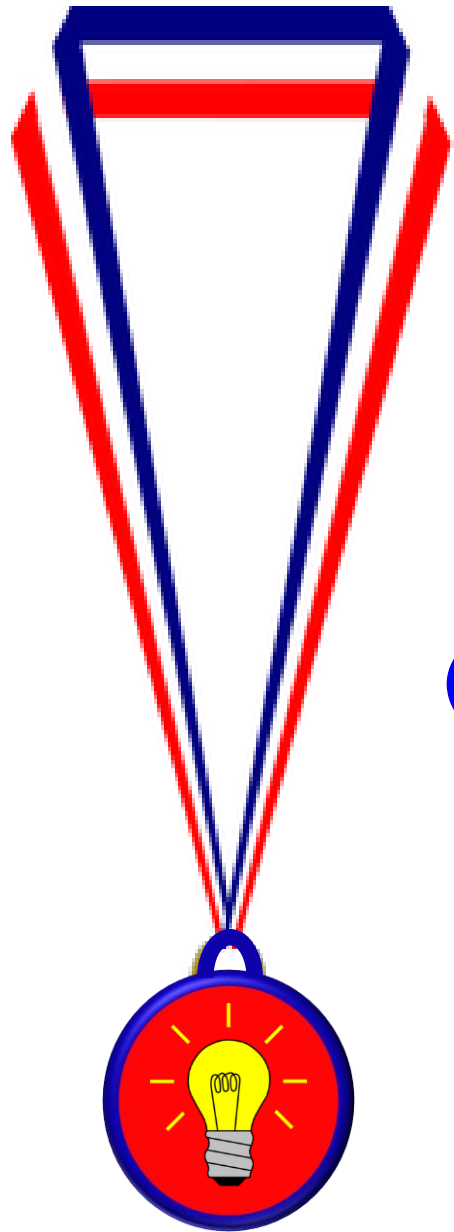
"לכל סיום יש התחלה חדשה וכל דרך היא דרך קשה"

המשפט לקוח מהשיר "התחלה חדשה". מילים יעקב גלעדי ולחן: יהודה פוליקר

מטרת השיחה המתבססת על הציטוט, היא, להראות לתלמיד/ה שהתגברות על קושי, משמעותה: הצלחה, מסוגלות, גילוי יכולות שהיו חבויים ועוד...

- לברר עם התלמיד/ה – האם היא/הוא מסכים/ה עם המשפט?
- לשחזר עם התלמיד/ה 1-3 קשיים שהתלמיד/ה הצליח/ה להתמודד איתם השנה.
- לסיים את השיחה בציפיות לשנה הבאה לאור ההצלחה, ובמה השנה החדשה תהיה שונה מקודמתה?

הצעה לדגשים, בשיחה שתתבסס על מדליה שתינתן לתלמיד/ה

- ✓ האם את/ה יודע/ת מדוע מעניקים מדליה למישהו?
- ✓ מדוע, לדעתך, אני מעוניין/ת להעניק לך מדליה?
- ✓ ספרי לי על מצב שבו התמודדת עם קושי והצלחת להתגבר?
- ✓ מהן 3 התכונות שלך שמסייעות לך לבצע משימות בהצלחה. (נקודות החוזק)
- ✓ ספרי לי על מצב שבו התמודדת עם אתגר, והיום, לאחר הנסיון שצברת, את/ה תוכל/י ליישם את הלקחים גם בתחומים נוספים?
- ✓ מה למדת על עצמך במהלך השנה?
- ✓ השלימי את המשפט: **"מגיעה לי מדליה כי אני..."** (רק מילה אחת)

הצעה לשיחה על התהליך שהתלמידים עברו, שמשולבת באכילת שוקולד

תומך/ת הוראה יביא/תביא סלסלה עם חטיפי שוקולד מסוגים שונים, ששמים מרמז על כיוון השיחה.
להזמין את כל אחד ואחת מהתלמידים/ות לבחור ולקחת חטיף שוקולד אחד, ולבקש מהם להתייחס לשוקולד שבידם
באופן הבא:

➤ **טעמי** – מצב שבו טעמתי טעם של הצלחה וזה גרם לי להרגיש טוב ולרצות עוד

➤ **כיף כיף** – מה גורם לסיפוק ותחושת הצלחה

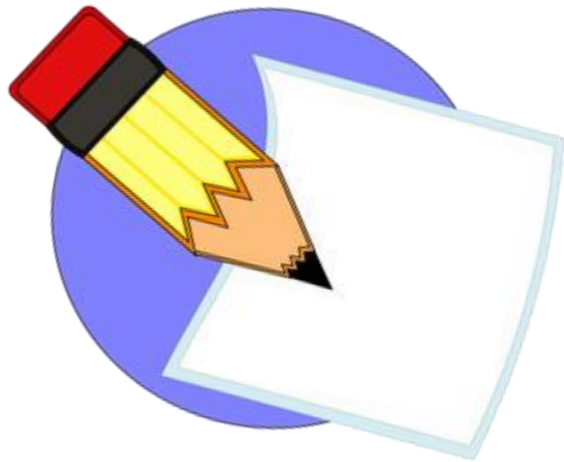
➤ **ביצת הפתעה** – מצב שבו הפתעת את עצמך וגילית שיש לך יכולות שלא ידעת עליהן.

➤ **אגוזים מצופים שוקולד** – מצב של קושי/אתגר (האגוז), שהצלחת להתמודד איתו (השוקולד).

➤ **פסק זמן** – משבר, קושי שלאחר זמן מה, יצאת ממנו ובחרת להמשיך/להתמודד.

הצעה לשיחה שתתבסס על המשפטים שהתלמידים ישלימו

(מתאים גם לשיחה פרטנית)

השלמת משפטים:

(כל תלמיד מקבל משפט, באופן אקראי)

- במפגשים שלנו, היה לי הכי חשוב ש...
- אני מרוצה מעצמי, בעיקר כשאני...
- בתחילת המפגשים היה לי מאד קשה: _____ ועכשיו אני ...
- משהו שהטריד אותי ועכשיו בכלל לא: ...
- טוב ששנת הלימודים מסתיימת , מפני ש...
- הפאדיחה הכי גדולה שהיתה לי: ...
- הדבר שהכי ריגש אותי השנה הוא...
- הכי טוב היה לי כש...
- לקח שלמדתי השנה: ...
- משהו שהייתי לוקח/ת מהשנה, וממשיך/ה אותו גם בשנה הבאה: ...
- עכשיו, כשהשנה מסתיימת, אני מבין/ה ש...

במידה והשיחה נערכת בקבוצה, ניתן לכתוב את המשפטים על פתקים במסגרת המשחק **"חבילה עוברת"**:

"חבילה עוברת" = על ידי עטיפה של הפתקים בכדור של נייר עיתון: על כדור מנייר עיתון מדביקים פתק עם משפט אחד. עוטפים בשכבת נייר עיתון נוספת ומדביקים פתק נוסף. וכך הלאה. נוצר כדור שעובר במסירות בין המשתתפים. וכל אחד מסיר שכבת עיתון ומגלה את השאלה.

הצעה - אצבעות מספרות פרידה

כל משתתף מתבקש לצייר על דף חלק, את קווי המתאר של היד שלו.
בכל אחת מהאצבעות לרשום (בצבע בולט ובאותיות גדולות) את אחד מהדברים
הבאים:

בזרת - נקודת חוזק שלי שמסייעת לי: ...

בקמיצה - בנקודת הזמן הזו, כששנה"ל עומדת להסתיים, אני מרגיש/ה: ...

באמה - דבר אחד שהקבוצה תרמה לי: ...

באצבע - פעולה ספציפית שעשיתי, שסייעה לי להתגבר על קושי: ...

באגודל - דבר אחד שאעשה אחרת מכפי שעשיתי עד כה: ...

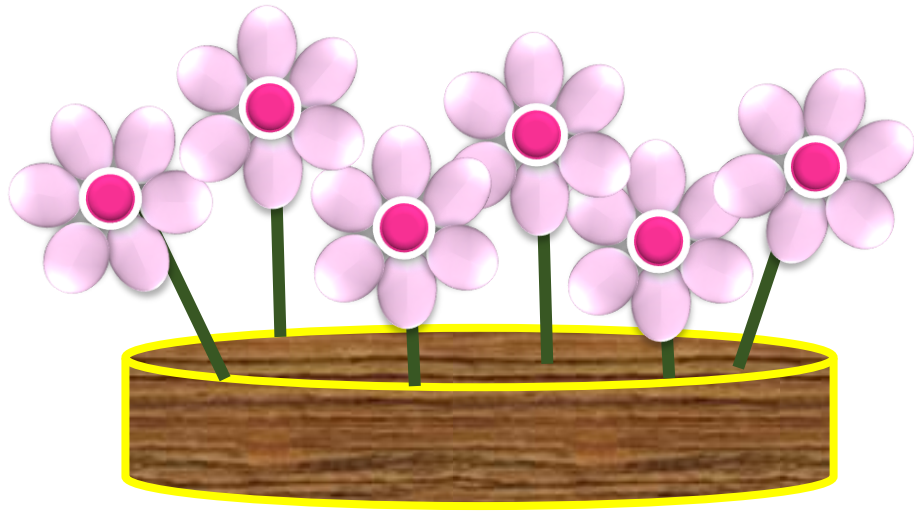
את כל ציורי הידיים להניח כך שכולם יראו את הכתוב, ולבדוק מה משותף ושונה בדברים שנכתבו על
"האצבעות". אח"כ לבקש מכל אחד/ת מהמשתתפים לספר על מה שנכתב באחת האצבעות.

הצעה לפרידה קבוצתית – אדנית הפרחים מספרת פרידה

הכנות מוקדמות:

לגזור פרחים מנייר ולהצמיד להן קיסם ארוך. לחלק לכל תלמיד/ה פרח אחד.

הפעילות:

❖ לבקש מכל תלמיד/ה לכתוב על כל עלה כותרת משהו שונה,

לפי ההנחיות לכתיבה בציור כף היד, בשקף הקודם.

❖ כל תלמיד/ה ישתף/תשתף את הקבוצה במה שכתב/ה על אחד מעלי הכותרת.

❖ הקבוצה תגיב לנאמר (דגש על תהליך, הצלחות, תובנות)

❖ התלמיד/ה יכניס/תכניס את הפרח לאדנית או לאגרטל.

❖ לרכז את כל הפרחים באדנית קטנה או אגרטל.

❖ במידה והקבוצה תיפגש שוב עם תומך/ת ההוראה בשנה הבאה, מומלץ לשמור את התוצרים ובתחילת

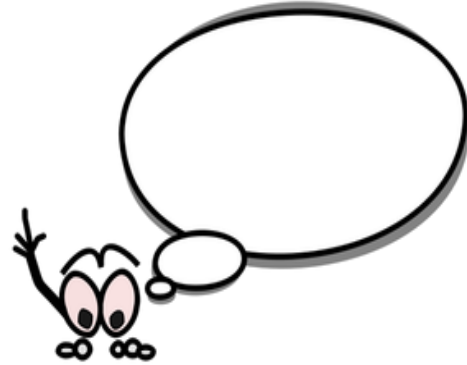
שנה"ל, להראות לתלמידים את הפרחים, ולשוחח על התהליך הקבוצתי והאישי שעברו.

הצעה למשחק קלפים

רגע לפני סוף
השנה, בא לי :

כשקשה לי אני אומר/ת
לעצמי ש...

הצלחתי לעשות משהו
שלא עשיתי, או, לא
התנסיתי בו קודם:

אני גאה
בעצמי שהצלחתי...

בזכות התמיכה
שקיבלתי במפגשים,
אני כבר לא חושש/ת

מ...

היום, במבט לאחור,
אני מכיר/ה ומודע/ת
לנקודות חוזק שלי:

1.

2.

3.

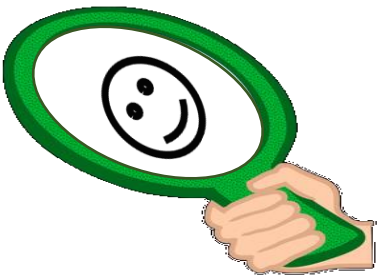
הדבר שהכי ריגש
אותי השנה:

המורים חושבים עלי,
שאני ...

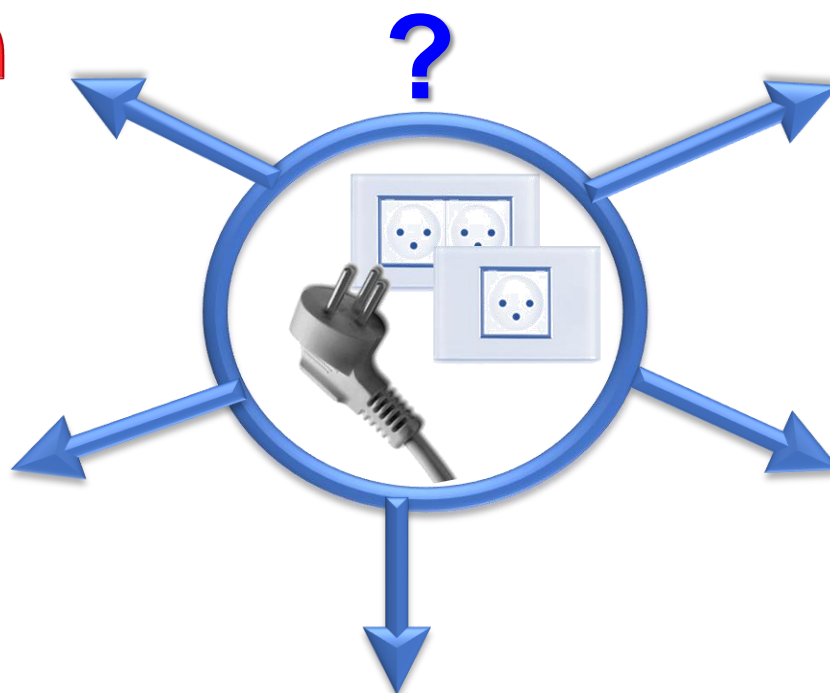

האם היית רוצה עזרה גם בשנה הבאה? מדוע?	במחשבה על השנה שמסתיימת, מה היה לך הכי קשה?	מילים שנאמרו לי והצליחו להניע אותי לפעולה	אתגר שהצלחתי להתמודד איתו השנה
מה היית רוצה לומר לתומכ/ת ההוראה, שעזרה לך?	מה תאמרי/ לחברי/ה שמתלבט/ת האם לקבל עזרה בלימודים, בשנה הבאה?	ספרי/ על רגע אחד שהרגשת שההשקעה בלימודים, שווה את המאמץ	איזו עצה היית נותן/ת לעצמך, לקראת השנה הבאה?

ממי וממה נפרדים תומכי ההוראה?

מהמסגרת הבי"ס
דמויות, אקלים

מהמקום האישי*

מהתלמיד/ים
כקבוצה וכיחידים

מהרוטינה
מהמקום הפיזי, היום והשעה

מתהליך הלמידה
דרכי ההוראה,
נסיון מצטבר ויישום

גם תומך ההוראה זקוק לסכם את השנה, באמצעות תהליך רפלקטיבי

- האם ככה דמיינת את עבודת החניכה?
- אילו פעולות עשית השנה, שקידמו את היכולת המקצועית שלך כחונך/ת?
- מה ה"הרוויחו" התלמידים שלך מהדרך שבה פעלת? ומה את/ה הרווחת מהאופן שבו פעלת?
- אילו פעולות שעשית, בלמו את היכולת המקצועית שלך כחונך/ת?
- עם איזה אתגר הכי משמעותי, הצלחת להתמודד?
- מה וכמה את/ה מוכן/ה להשקיע על מנת להשתפר יותר? (שהרי השמים הם הגבול)
- האם ומה תעשה/י אחרת בשנה הבאה?

הערכה עצמית - איזה מן חונך/ת אני?

"להתבונן פנימה" היטב ולהיות כנים במיוחד

דברים שרק אני יודע/ת על עצמי כחונך/ת:

נקודות הכח שלי: נקודות הטעונות שיפור:

1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____

דברים שהתלמיד/ים שלי, חושב/ים עלי, כחונך/ת:

1. _____
2. _____
3. _____

אילו עצות קיבלת בתחילת השנה? ומה יישמת?

העצה הכי לא
מעשית

סתם עצה

עצה
מועילה

העצה הכי
טובה

העצה הכי
מעצבנת

ואיזו עצה היית נותן/ת לתומך/ת הוראה חדש/ה?

מילים שנשארות איתך...

**מילים שנאמרו לי והשאירו
בי חותם**

**מילים ששמעתי ודירבנו
אותי לפעול**

**מילים שאמרתי למישהו
וגרמו לו לעשות שינוי**

**מילים שאמרתי למישהו
ואח"כ התחרטתי**

תומך/ת ההוראה נותן/ת לעצמו/ה תעודת הערכה:

מיומנויות וכישורים	ציון	מיומנויות וכישורים	ציון
קידום תחושת המסוגלות של התלמידים		יצירת קשרים עם הצוות החינוכי, שסייעו לי עם התלמ'	
הכרות אישית עם התלמידים, ועם תרבות הפנאי שלהם.		בניית יחסי אמון ופתיחות עם התלמידים	
הכרות עם נקודות החוזק של כל אחד ואחת מהתלמידים, ותכנון משימות הלימוד, בהתאם.		מודעות שלי כחונך/ת, לנקודות הדורשות שיפור אצלי	
הקניית כלים מגוונים לתלמידים, להתמודדות עם תכני הלימוד.		שימוש בנקודות החוזק שלי, כחונך/ת	

ההתלבטות שלך, והצורך לדייק ולהיות כנה עם עצמך, מהווים המחשה לקושי של התלמיד לראות את הציונים בתעודה שהוא מקבל, ולהרגיש שהם אכן, משקפים את יכולותיו.

איך שומרים על ה"מנוע הפנימי", מוכן לקראת השנה הבאה?

על מנת להביא את האדם, שיהיה מוכן להשקיע מאמץ למען השגת מטרות הנראות לו
ראויות, ולתחושת משמעותיות, עליו לספק לעצמו את הצרכים הבאים:

- תחושת מימוש היכולת האישית

- תחושת שייכות

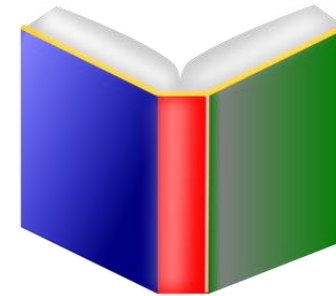
- מעורבות עמוקה ואיכותית

האם יש תלמיד/ה אחד/ת שהעבודה איתו/ה, מייצג/ת עבורך, את הסיבה שבגללה תבחר/י
להמשיך להיות תומך/ת הוראה גם בשנה הבאה?

סוף שנה?

"זהו רק המקום שבו אתה עוצר את הסיפור" (פרנק הרברט)

"מחר הוא הדף החדש הראשון,

של ספר חדש, עם 365 עמודים..." (בראד פייזלי)

המלצות:

"שנה, סוף", כישורי חיים, רקע כללי על פרידה והצעות לכל הגילאים

https://meyda.education.gov.il/files/shefi/kaiz2016/shana_sof.pdf

פורטל עובדי הוראה, מרחב פדגוגי, הצעה לפעילויות בחט"ב

https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/hinuch-hevrati/chativat-beynayim/noseem_nilmadim/sikom-shana

אתר מת"ל: הפניה לחומרים בנושא פרידה

<https://kaye7.org.il/he/%D7%A1%D7%99%D7%95%D7%9D-%D7%A9%D7%A0%D7%AA-%D7%94%D7%9C%D7%99%D7%9E%D7%95%D7%93%D7%99%D7%9D-%D7%98%D7%A7%D7%A1%D7%99%D7%9D-%D7%9E%D7%A1%D7%99%D7%91%D7%95%D7%AA-%D7%A4%D7%A8%D7%99%D7%93%D7%94/#mador-1360>

מאמר קצר: "לסיים את שנת הלימודים בהצלחה ובסיפוק" מאת חלי ברק-שטיין

<https://www.itu.cet.ac.il/%D7%9C%D7%A1%D7%99%D7%99%D7%9D-%D7%90%D7%AA-%D7%A9%D7%A0%D7%AA-%D7%94%D7%9C%D7%99%D7%9E%D7%95%D7%93%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%94%D7%A6%D7%9C%D7%97%D7%94-%D7%95%D7%91%D7%A1%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%A7>

